

LBRIS

We know
books

Damon Galgut s-a născut la Pretoria, în 1963, și a studiat teatrul la Universitatea din Cape Town. Romancier, autor de povestiri și dramaturg premiat, și-a scris primul roman, *A Single Season* (1984), la șaptesprezece ani. *Small Circle of Beings* (1988), un volum de povestiri, a fost urmat de romanul *The Beautiful Screaming of Pigs* (1991) și de *The Quarry* (1995). Romanul său *Doctorul cel bun* (*The Good Doctor*, 2003) a fost finalist la Man Booker Prize for Fiction 2003 și a câștigat Commonwealth Writers' Prize 2004. Alte titluri de Damon Galgut includ: *The Imposter* (câștigător al University of Johannesburg English Literary Award 2008 și finalist la Commonwealth Writers' Prize 2009), *In A Strange Room* (finalist la Man Booker Prize 2010 și la Ondaatje Prize 2011) și *Arctic Summer* (câștigător al Tate Literature Live Award pentru cartea anului 2014 și finalist la Walter Scott Historical Fiction Prize 2015). Cel mai recent roman al său, *Promisiunea* (*The Promise*), a câștigat Booker Prize for Fiction 2021, urmând să apară în peste 30 de țări. Damon Galgut este membru de onoare al Academiei Americane de Arte și Litere.

DAMON GALGUT

DOCTORUL CEL BUN

Traducere din limba engleză
ADRIANA BĂDESCU

LITERA
București

The Good Doctor

Damon Galgut

Copyright © 2003 Damon Galgut

Ediție publicată pentru prima dată de Atlantic Books Ltd

Editura Litera

tel.: 0374826635; 0213196390; 0314251619

e-mail: contact@litera.rowww.litera.ro*Doctorul cel bun*

Damon Galgut

Copyright © 2023 Grup Media Litera

pentru ediția în limba română

Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii

Redactor: Alexandra Diaconescu

Corector: Ionel Palade

Copertă: Flori Zahiu-Popescu

Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

Seria de ficțiune a Editurii Litera este coordonată
de Cristina Vidrașcu Sturza.Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GALGUT, DAMON

Doctorul cel bun / Damon Galgut; trad. din lb. engleză:

Adriana Bădescu. – București: Litera, 2023

ISBN 978-630-319-003-7

I. Bădescu, Adriana (trad.)

821.111

Prima dată când l-am văzut, mi-am spus că n-o să reziste.

Ședeam la birou într-o după-amiază spre seară, iar el a apărut în prag pe neașteptate, cu o valiză în mână, îmbrăcat în haine simple, blugi și o cămașă maro, cu halatul pe deasupra. Părea tânăr, pierdut și puțin năucit, dar nu de asta mi-am spus atunci ce mi-am spus, ci din alt motiv, din cauza a ceva ce-am zărit pe chipul lui.

– Salut, a zis. Aici e spitalul?

Avea un glas surprinzător de profund pentru cineva atât de înalt și de subțire.

– Intră, i-am răspuns. Lasă-ți jos valiza.

A intrat, dar n-a lăsat geanta din mână. A ținut-o strâns, în timp ce se uita în jur la pereții roz, la scaunele goale, la biroul prăfuit din colț și la plantele firave care se ofileau în ghivecele lor. Îmi dădeam seama ce crede, că se făcuse pe undeva vreo greșeală. Și mi-a părut rău pentru el.

– Eu sunt Frank Eloff, am spus.

– Eu, Laurence Waters.

– Știu.

– Știi...?

Părea uluit de faptul că-l așteptam, cu toate că zile de-a rândul trimisese faxuri prin care-și anunța sosirea.

– O să împărțim o cameră, l-am informat. Hai să te conduc!

Camera era într-o altă aripă a clădirii, așa că trebuia să traversăm terenul de lângă parcare. Pe aici trebuie să fi trecut când venise, dar acum se uita la aleea mărginită de ierburi înalte și la copacii neîngrijiți, cu ramurile aplecate sub povara de frunze, de parcă nu le mai văzuse niciodată.

Am străbătut culoarul lung până la cameră. Până în ziua aceea trăisem și dormisem singur acolo. Două paturi, un dulap, un covor mic, o reproducere pe un perete, o oglindă, o canapea verde, o măsuță de cafea din înlocuitor de lemn și o lampă. Toate, obiecte banale, standard. Cele câteva camere ocupate arătau la fel, ca într-un hotel de mână a doua. Singura urmă de individualitate era vizibilă în configurația mobilierului, dar niciodată nu mă sinchisisem să-l mut pe al meu până în urmă cu două zile, când fusese adus un pat suplimentar. Și nici nu adăugasem nimic. Nu exista pic de personalitate în piesele de mobilier urâte și austere; pe acest fond nedefinit, chiar și o bucată oarecare de țesătură ar fi ieșit în evidență.

– Poți să iei patul de acolo, i-am spus. Ai loc în dulap. Baia e dincolo de ușa aceea.

– Ah! Da. Bine.

Tot nu și-a lăsat valiza din mână.

Abia în urmă cu două săptămâni aflasem că va trebui să împart camera cu cineva. Mă chemase doctorița Ngema. Nu mă bucurasem, dar nici nu refuzasem. Iar în zilele care urmaseră, deși n-aș fi crezut, mă obișnuisem cu

gândul că voi avea un coleg de cameră. Poate că nu avea să fie chiar atât de rău. Poate că aveam să ne înțelegem, poate că nu era rău să am companie, poate că viața mea acolo avea să fie diferită într-un mod plăcut. Așa că, într-un fel, începusem să aștept schimbarea cu o anume curiozitate. Iar înainte de sosirea lui făcusem câte ceva pentru a-l ajuta să se simtă binevenit. Așezasem patul cel nou sub fereastră și-l înfășasem cu așternuturi curate. Golisem câteva rafturi în dulap. Măturasem și ștersesem praful, lucruri pe care le fac foarte rar.

Acum însă puteam vedea prin ochii lui că efortul meu era invizibil. Camera era urâtă și sărăcăcioasă. Iar Laurence Waters nu semăna cu cel pe care mi-l imaginasem. Nu știu la ce anume mă așteptasem, dar nu la acest tânăr anost cu pielea de culoarea aluatului, aproape încă un copil, care în sfârșit își lăsase geanta din mână.

Și-a scos ochelarii și și i-a frecat de mânecă. Apoi i-a pus la loc și a spus pe un ton obosit:

– Nu înțeleg.

– Ce anume?

– Locul ăsta.

– Spitalul?

– Nu doar spitalul. Adică..., a adăugat cu un gest al mâinii spre lumea din jur, spre orașul de dincolo de zidurile așezământului.

– Dumneata ai cerut să vii aici.

– Dar n-am știut că așa va fi. De ce? a întrebat cu o vehemență bruscă. Nu înțeleg.

– Putem vorbi despre asta mai târziu. Acum sunt de gardă, trebuie să mă întorc în cabinet.

–Iar eu trebuie să vorbesc cu doctorița Ngema, a replicat el. Mă așteaptă.

–Nu-ți face griji pentru asta. Poți să vorbești cu ea mâine-dimineață. Nu e nici o grabă.

–Și acum ce-ar trebui să fac?

–Ce dorești. Despachetează, fă-te comod. Sau vino și stai cu mine. Eu termin în două ore.

L-am lăsat singur și mi-am văzut de treburi. Era șocat și deprimat. Îl înțelegeam; așa mă simțisem și eu când ajunseseam acolo. Vii așteptându-te la ceva și dai de cu totul altceva.

Vii așteptându-te la un spital modern – rural, poate, și mic, dar fremătând de activitate – într-un oraș în care viața palpită. La urma urmei, asta era capitala a ceea ce fusese unul dintre teritoriile indigene¹, așa că indiferent de caracterul moral sau amoral al politicii care le crease, te-ai fi așteptat să fie un loc animat și plin de reprezentanți ai administrației, cu oameni în continuă mișcare. Iar când ieșeau de pe șoseaua principală spre graniță și intrai pe drumul secundar spre orașel, locul corespundea așteptărilor – atunci când îl vedeai de la depărtare. Strada mare ducea în centru, unde se înălțau statuia și arteziana, magazinele cu vitrine, corpurile de iluminat stradale și clădirile de după ele. Totul părea ordonat, riguros și perfect calibrat. Un loc plăcut.

Apoi începeai să vezi realitatea. Primul indiciu era un detaliu deconcertant; o crăpătură într-un zid altfel

¹ Teritoriile indigene, sau bantustanele, au fost zone sărace și subdezvoltate create de guvernele din perioada apartheidului pentru ca diversele „națiuni” de culoare să poată „beneficia” de „autodeterminare”. (n.a.)

imaculat sau ferestrele sparte ale unui birou pe lângă care treceai. Ori faptul că arteziana era secată, plină de nisip vechi pe fundul bazinului.

Atunci micșorai pasul, priveai în jur cu o anxietate nelămurită, și brusc totul devenea clar. Buruienile dintre cărămizi și dintre dalele de pavaj, iarba crescând în smocuri pe stradă, becurile arse și magazinele pustii dincolo de vitrinele goale, mucegaiul, umezeala și vopsea scorjită, urmele ploii vizibile pe fiecare suprafață și prăbușirea lentă a tuturor clădirilor, uneori frântură cu frântură, alteori pe bucăți. Și nici măcar nu mai erai sigur unde te afli.

În plus, nu erau oameni. Țasta era ultimul lucru pe care-l observai, deși acum îți dădeai seama că fusese de fapt primul lucru care-ți lăsase acea senzație de pustietate: locul era părăsit. Da, puteai zări o mașină care străbătea încet un drum lăturalnic, un ins sau doi în uniformă pășind pe asfalt și poate o siluetă mergând pe o potecă printre bălării, dar în cea mai mare parte zona era goală. Nelocuită. Fără agitație omenească, fără mișcare.

Un oraș-fantomă.

–De parcă ceva groaznic s-a petrecut aici, a zis Laurence. Așa îmi pare.

–*Ja*, dar adevărul e la polul opus. Nimic nu s-a întâmplat aici vreodată. Și nimic nu se va întâmpla. Asta e problema.

–Și atunci, cum...?

–Cum ce?

–Nimic. Doar cum.

„Cum de se află aici, totuși?” Asta voise el să întrebe. Și asta era adevărata întrebare. Orașul nu era unul care

apăruse firesc, din motivele omenești normale – un râu într-o regiune aridă, să zicem, sau un filon de aur descoperit, un eveniment istoric de un fel sau altul. Era o localitate concepută și proiectată pe hârtie de birocrați răuvoitori dintr-un alt oraș, îndepărtat, care probabil că nu călcase niciodată pe acolo. „Asta e teritoriul nostru”, spusese ei trasând un contur pe o hartă; „bun, și unde să-i fie capitala? De ce nu aici, în mijloc?” Desenasera un X cu pixul roșu, apoi, mulțumiți de hotărârea luată, chemaseră arhitecții să schițeze planurile.

Așa că stupefacția pe care o simțea Laurence nu era ceva neobișnuit. O încercasem și eu. Și știam că se va dispersa. Într-o săptămână sau două, stupefacția va lăsa în loc altceva: poate frustrare, poate mânie sau resentimente. Care apoi se vor transforma în resemnare. Iar peste vreo două luni, Laurence își va duce sentința la capăt aici, la fel ca noi, ceilalți, sau va plănuși să evadeze.

– Dar unde sunt cu toții? a întrebat el, adresându-se mai degrabă tavanului decât mie.

– Cine?

– Oamenii.

– Sunt acolo, am zis. Unde locuiesc ei.

Asta se întâmpla în seara aceea, în camera mea – în camera noastră. Abia stinsesem lumina și încercam să adorm, când glasul lui se auzi în întuneric.

– Dar de ce locuiesc acolo? De ce nu sunt aici?

– Păi, ce-ar găsi aici? am răspuns cu o întrebare.

– Totul. Am văzut zona rurală când veneam încoace. Nu-i nimic acolo. Nu sunt hoteluri, nu sunt magazine, restaurante, cinematografe... Nimic.

– Nu au nevoie de toate astea.

– Dar cum rămâne cu spitalul? Nici de spital nu au nevoie?

M-am ridicat sprijinindu-mă într-un cot. Fuma o țigară și vedeam scânteierea roșie urcând și coborând. Stătea întins pe spate, cu privirea în sus.

– Laurence, trebuie să înțelegi un lucru. Asta nu-i un spital adevărat. E o glumă. Când veneai încoace, la volan, îți amintești de ultimul oraș pe lângă care ai trecut, la o oră distanță de aici? Acolo e spitalul adevărat. Acolo se duc oamenii când sunt bolnavi. Nu vin aici. Fiindcă aici nu e nimic. Tu ai ajuns în locul greșit.

– Nu cred asta.

– Ai face bine s-o crezi.

Lucirea roșie a rămas nemișcată o clipă, apoi s-a înălțat și a coborât, s-a înălțat și a coborât din nou.

– Dar oamenii au accidente, oamenii se îmbolnăvesc. Și n-au nevoie de ajutor?

– Și ce crezi tu că înseamnă locul ăsta pentru ei? De aici a venit armata. Aici trăia dictatorul lor marionetă. Ei detestă locul ăsta.

– Te referi la politică, a spus el. Dar asta a rămas deja în trecut. Nu mai contează.

– Trecutul abia a avut loc. Nici nu e trecut încă.

– Mie nu-mi pasă de asta. Eu sunt medic.

Am stat și l-am privit o vreme. Câteva minute mai târziu și-a stins țigara pe pervaz și a azvârlit chiștocul afară, pe fereastră. Apoi a murmurat un cuvânt sau două pe care nu le-am deslușit, a schițat un gest cu mâinile, a oftat și s-a culcat. A adormit aproape instantaneu. Membrele i se relaxaseră și-i auzeam sunetul regulat al respirației.

Eu însă nu puteam dormi. Trecuseră ani de când nu mai fusesem nevoit să petrec o noapte împreună cu altcineva în aceeași cameră. Și mi-am amintit atunci – aproape incredibil, fiindcă nu avea nici o importanță – cum existase un timp, cândva demult, când ideea că o persoană dormea lângă mine în întuneric era o sursă de confort și alinare. Nu mă puteam gândi pe atunci la nimic mai plăcut. Iar acum, acest alt corp care respira îmi dădea o stare de tensiune, de atenție încordată și oarecum de furie, așa că de-abia după câteva ore am fost suficient de obosit ca să închid ochii.

Multă vreme fuseserăm doar șapte: Tehogo și personalul de la bucătărie, doctorița Ngema, cei doi Santander și eu. Cândva, lucrurile stătuseră altfel. La sosire găsisem o doctoriță indiancă, însă ea plecase de mult, și un tip alb din Cape Town, care apoi se căsătorise și emigrase. Erau pe atunci și patru sau cinci asistenți medicali, dar fuseseră disponibilizați sau transferați toți, cu excepția lui Tehogo. Eram prea mulți pentru firișorul acela firav de necesități umane. Prin urmare, atunci când cineva pleca, nu mai era înlocuit, locul gol lăsat în urmă fiind imediat baricadat și fortificat aidoma unui bastion împotriva colapsului final.

În aceste condiții, era firesc ca sosirea lui Laurence să pară un eveniment misterios. Lipsit de sens. Când doctorița Ngema îmi spusese că un medic tânăr urma să vină pentru un an de serviciu comunitar, la început crezusem că glumea. Auzisem despre serviciul comunitar, un nou program guvernamental menit să doteze cu personal toate spitalele din țară. Dar noi păream prea obscuri ca să ne calificăm.

– De ce? am întrebat. Nu mai avem nevoie de nimeni.

–Știu, a răspuns ea. Eu n-am cerut nici un om. El a solicitat să vină aici.

–El a solicitat? De ce?

–Nu știu, a zis uitându-se nedumerită la scrisoarea care îi fusese trimisă prin fax. Nu avem de ales, Frank. Trebuie să-i găsim un loc.

–Păi, e-n regulă, am spus dând din umeri. Pe mine nu mă afectează.

Doctorița Ngema a ridicat privirea și a oftat.

–Mă tem că te afectează totuși. Trebuie să-l cazez în cameră cu tine.

–Poftim?

Așa ceva nu se mai întâmplase niciodată. A văzut dezamăgirea întipărită pe fața mea.

–N-o să fie pentru mult timp, Frank. Când vor pleca Santanderii, o să-l mut în locul lor.

–Dar... avem un culoar întreg plin de camere goale. De ce să nu stea într-una dintre ele?

–Fiindcă în camerele acelea nu există mobilier. Singurul lucru pe care i-l pot oferi e un pat. Dar de unde să iau mese, scaune...? Trebuie să se așeze și el pe ceva. Te rog, Frank! Știu că e greu. Dar cineva trebuie să facă un compromis.

–Și de ce eu?

–Cine altcineva, Frank?

Nu era o întrebare simplă. Exista însă o altă cameră, în capătul culoarului, care era în dispută.

–Tehogo, am replicat.

–Frank, știi că nu se poate!

–De ce nu?

Și-a schimbat poziția pe scaun și glasul i s-a ridicat cu o octavă a protest.

–Frank! Frank, ce pot să fac? Te rog! O să găesc o soluție, îți promit. Dar nu pot să-l dau afară!

–Nu trebuie să-l dai afară. Dar de ce nu pot să împartă ei o cameră?

–Fiindcă... Tehogo nu e medic, iar tu ești. E normal ca doi medici să împartă camera.

În spatele cuvintelor ei erau altele, nespuse. Nu doar că și eu și Laurence eram medici; amândoi eram bărbați albi, așa că era firesc să stăm împreună.

Când a sunat ceasul dimineată, el se trezise deja și se îmbrăcase; ședea pe marginea patului și fuma o țigară.

–Vreau să vorbesc cu doctorița Ngema, mi-a spus fără altă introducere.

–Sigur. Dar va trebui să aștepti puțin.

–Pot să mă duc la cabinetul ei. Nu trebuie să mă conduci tu. Pot să merg singur.

–E șase dimineata, iar ea încă n-a ajuns la cabinet. La naiba, relaxează-te puțin, liniștește-te! Fă un duș sau ceva.

–Am făcut deja.

Când am intrat în baie, podeaua era lac de apă, iar prosopul lui ud era atârnat pe ușă. În chiuvetă se vedeau fire scurte de păr și urme de spumă de ras. Starea de spirit mi s-a înrăutățit cât am dereticat după el și a căzut chiar mai jos când am reintrat în cameră, în pâcla albăstruie a fumului de țigară. El pășea de colo-colo fără țintă, pufâind și cugetând. Când am tușit, și-a stins țigara pe pervaz, la fel ca seara trecută, și pe urmă a aruncat-o.

–Nu poți să continui așa. O să lași urme de arsură peste tot.

–Nu există scrumieră. Am căutat.

–Eu nu fumez. Va trebui să cumperi una.

– E un obicei murdar, știi, trebuie să renunț. Și-a rotit agitat privirea prin încăpere, apoi s-a așezat pe pat. Ești gata de plecare?

– Trebuie să mă îmbrac, Laurence. De ce te grăbești așa? N-ai pentru ce să dai fuga.

– Serios?

M-am îmbrăcat încet, cu ochii la el. Atenția i se fixa asupra mea preț de câteva secunde, după care îi zbura spre cine știe ce detaliu banal sau afară, pe fereastră. Părea reținut și distras dintr-un motiv pe care nu-l puteam înțelege. Era o trăsătură pe care aveam s-o recunosc des la el, dar în ziua aceea mi s-a părut bizară și deconcertantă.

În sfârșit, eram gata.

– Bine, am spus. Putem să mergem. Dar, Laurence... halatul tău alb... Noi nu prea le purtăm aici.

A ezitat o clipă, dar nu și l-a scos. Am încuiat ușa și am pornit pe potecă pe sub frunzișul greu, în lumina care devenea tot mai intensă. Îl simțeam trăgând spre clădirea principală, cu administrația și cabinetul, dar l-am îndreptat pe o alee laterală, spre micul-dejun. Sala de mese era în a treia clădire a spitalului, alături de bucătărie și de apartamentele personalului care se ocupa de gătit și de curățenie, și era deja aproape pustie. Era o încăpere lungă din care jumătate servea drept cameră de recreere, iar jumătatea cealaltă era ocupată de o masă lungă acoperită cu o față de masă murdară.

I-am făcut cunoștință lui Laurence cu cei doi Santander, Jorge și Claudia, care l-au privit surprinși.

– Ești... nou? a întrebat Jorge.

– Da, în serviciu comunitar. Un an.

– Scuză-mă, a intervenit Claudia, ce fel de serviciu?

– E un program guvernamental, am explicat eu. Toți medicii tineri trebuie să-l facă. După ce își iau diploma.

– Ah! Ah.

Continuau să-l privească nedumeriți. Văzuseră câteva persoane plecând de acolo, însă el era primul care venise.

S-a așternut tăcerea. Întotdeauna era un aer de stînghereală între mine și Santanderi, însă azi era și mai stînghenitor din cauza lui Laurence, care s-a agitat tot timpul mesei, împingându-și pâinea de colo-colo în farfurie, fără să mănânce de fapt. A făcut câteva încercări anevoioase de conversație, după care nimeni n-a mai zis nimic; nu se auzeau decât scrâșnetele tacâmurilor pe farfuriile și râsetele din bucătăria alăturată. În cele din urmă, Santanderii și-au cerut scuze și au plecat.

Și am rămas doar eu și el, uitându-ne în gol la cealaltă jumătate a sălii și la înghesuiala din ea: masa de ping-pong, televizorul alb-negru, reviste vechi și cutii cu jocuri.

Cred că începuse să-și dea seama ce fel de loc era ăsta. Nu mai rămăsese nimic din graba isterizată din dormitor. Când a terminat de mâncat, și-a aprins o altă țigară, dar abia dacă trăgea din ea; stătea doar și privea în depărtare în timp ce fumul i se ridica dintre degete.

Mai târziu am plecat împreună spre clădirea principală. În cabinet nu se afla nimeni, deși Claudia Santander încă era de gardă, iar Tehogo ar fi trebuit să fie și el pe aproape. În timp ce așteptam să vină doctorița Ngema, am băut cafea în tăcere. Ani din viața mea se scurseseră în încăperea asta, amari de la cofeină. Pe perete, un ceas stătea mut și stricat, cu limbile încremenite pentru totdeauna la trei fără zece. Singurul lucru care se schimbase acolo de la venirea mea era ținta de darts de pe dosul ușii.

O adusesem eu într-o duminică din camera de recreere, sperând să-mi treacă așa câteva ore. Dar de câte ori poți să arunci o săgeată într-un panou înainte ca ideea unei ținte să-și piardă sensul?

Doctorița Ngema a sosit la nouă fix, gata de vizitele în saloane. Era rutina cotidiană, chiar și în zilele în care n-aveam nici un pacient, așa cum erau cele mai multe. Întotdeauna exista ceva de discutat, oricât de neînsemnat sau de întâmplător, un element de protocol ori de procedură. În acea zi însă erau internați doi pacienți.

S-a oprit în prag și privirea i-a alunecat pieziș spre albul neobișnuit al halatului lui Laurence. El se ridicase în picioare și zâmbea cu mâna întinsă.

– Sunt Laurence Waters, s-a prezentat.

Ea i-a strâns mâna, puțin derutată.

– Ah, da, da. Când ai sosit?

– Ieri. Aseară. Am vrut să vin la dumneavoastră imediat, dar Frank a zis...

– M-am gândit că e prea târziu, am intervenit eu. Și i-am spus să aștepte până azi.

– Da, a replicat doctorița Ngema încuviințând viguros. Da.

S-a lăsat tăcerea. Laurence stătea în picioare, cu un zâmbet larg, optimist, cu ochi strălucitori, nutrind o convingere evidentă: că ceva urma să se întâmple în sfârșit. Toate celelalte – sosirea lui, așteptarea, discuțiile cu mine – fuseseră doar preparative. Acum se întâlneau cu șefa, și o viață plină de sens și de îndatoriri avea să-i fie oferită.

Doar că doctorița Ngema privea încruntată în jur.

– Unde-i Tehogo?

– Nu știi. N-a ajuns încă.

– Oh! Bine. Da... Mergem?

Am pornit alături de ea, iar Laurence ne-a urmat. Pașii noștri răsunau solemn în pustiul din jur. Ambii pacienți erau în primul salon, singurul funcțional de altfel, aflat la două uși mai încolo de cabinet.

Prima încăpere pe lângă care treceai, pe stânga, era cabinetul de consultații, în care pacienții erau examinați și unde se desfășurau toate intervențiile. După aceea, pe dreapta, era salonul. Părea un salon normal dintr-un spital normal. Două șiruri de paturi, perdele, lumină fluorescentă palidă.

Ne-am strâns cu toții în jurul patului în care se afla primul pacient, un tânăr abia trecut de douăzeci de ani, care intrase în țară ilegal, mergând pe jos. Fiindcă eram aproape de frontieră, primeam multe astfel de cazuri: oameni care străbătuseră cu piciorul distanțe mari, fără bani și fără mâncare. Traversarea graniței era periculoasă. Tânărul de aici reușise, dar era sever deshidratat, avea arsuri solare grave și picioarele îi erau o rană. Era rehidratat intravenos și părea să evolueze bine. Nu comunica deloc cu noi, cu excepția privirilor speriate pe care ni le arunca.

– Are tensiunea 130 cu 80. Când i-a întocmit Tehogo fișa?

– N-am idee.

– Trebuie să consemneze observațiile la timp. Și clar. Îi spui tu? Frank, temperatura e puțin cam mare. Dar urinează din nou. Ce părere ai?

– Să încercăm iar să-i dăm alimente solide în cursul dimineții.

– De acord. Îi transmiți tu și asta lui Tehogo?

– Sigur.

– Când crezi că va putea fi externat?

– Evoluează bine, am răspuns. Poimâine.

Doctorița Ngema a încuviințat. Nu eram prieteni. Ea nu avea prieteni, dar întotdeauna era atentă să-mi ceară părerea în public. Între noi exista ceea ce se numește o „bună relație de lucru“:

Am trecut la celălalt pacient, o femeie pe care soțul ei o adusese cu două zile în urmă, acuzând dureri mari. Apendicele îi era în prag de perforare, iar doctorița Ngema o operase imediat. Apendicita era genul de urgență care ne plăcea: ușor de recunoscut și ușor de tratat cu resursele de care dispuneam.

Cele mai multe operații în spital erau făcute de doctorița Ngema, deși mâna ei nu era nici pe departe sigură și, după părerea mea, nici cu ochii nu stătea foarte bine. Din motive personale, eram dornic să stabilesc și eu un record la operații, însă nu aveam voie să mă ocup decât de intervenții minore, ocazional. Faptul mă irita, dar nu-mi puteam permite să-mi arăt resentimentele. Înăbușisem doze mari de frustrare în decursul anilor.

În dimineața aceea, spre exemplu. Mi-am dat seama imediat că pacienta nu era deloc într-o stare bună – era slăbită și la o scurtă examinare am constatat o ușoară distensie a abdomenului –, însă nu era nici timpul și nici locul ca să fiu prea direct. Doctorița Ngema era sensibilă la critici, dar mai existau și alte considerente. Dacă ceva nu mergea bine, trebuia să trimitem pacienta la spitalul din cel mai apropiat oraș, aflat la o oră distanță, care avea personal și dotări mai sofisticate. În cazuri extreme, când nu mai puteam face nimic, eram obligați să expediem bolnavii, însă aceasta era o soluție de ultimă

instanță, deoarece cu fiecare eșec devenea și mai dificil să justificăm finanțarea firavă de care încă mai dispuneam.

– Ce-ar fi s-o ținem sub observație? am sugerat. Îi putem monitoriza starea.

Doctorița Ngema a înclinat încet din cap.

– Foarte bine.

– Supurează, a intervenit Laurence.

Ne-am uitat amândoi la el.

– Drenul supurează, a insistat. Uitați-vă! Abdomen în distensie. Dureros la apăsare. Nu-l mai puteți lăsa mult timp.

Tăcerea care s-a așternut era întreruptă de răsuflarea hârâită a femeii din pat.

– Laurence, am început eu.

Vorbisem aspru, ca să-i arăt care-i era locul, dar nu-mi mai rămânea nimic de spus. Avea dreptate, o știam amândoi, și adevărul simplu al afirmației lui era suficient de clar pentru a ne rușina.

– Da, a zis doctorița Ngema. Da. Vedem cu toții acest lucru, cred.

– Și ce ați vrea să fac? am întrebat repede.

– Du-o în dimineața asta. Îți țin eu locul, Frank, cât lipsești. E mai bine să... da. Da. Așa facem.

Vorbea calm și prudent, dar momentul nu era unul plăcut. Când s-a întors scurt și a pornit spre cabinet, nu mi-am reluat locul obișnuit de lângă ea, ci am rămas cu un pas în urmă. Laurence s-a grăbit să i se alature.

– Doamnă doctor, aș putea să vă vorbesc o clipă? Aș vrea să știu ce se așteaptă de la mine.

– La ce te referi?

– La îndatoririle mele, a spus el voios. Sunt nerăbdător să încep, înțelegeți.